

Duration 2 ½ Hrs.

Total Marks: 75

- N.B. 1. All Questions are Compulsory
2. All Questions carry equal marks.

Q.1 Answer any two of the following. (15)

- What is HRM? Explain its significance.
- What is Job Analysis? Discuss the components of Job Analysis.
- Explain the steps involved in the selection process.

Q.2 Answer any two of the following. (15)

- Explain the various functions of HRD.
- What is Training? Explain the various off the job training methods.
- Explain the importance of Career Planning and Development (CPD).

Q.3 Answer any two of the following. (15)

- Define Leadership. Explain Transactional Theory in detail.
- Explain Theory X and Theory Y of motivation.
- Discuss various factors influencing employee morale.

Q.4 Answer any two of the following. (15)

- What do you mean by Spiritual Quotient? Discuss the factors affecting the spiritual quotient.
- What is counselling? Explain its Techniques.
- Discuss in short the various challenges faced by HR managers in changing business environments.

Q.5 a) Fill in the blanks. (05)

- Recruitment by Transfer is a _____ source of recruitment.
a.internal b.external c.public d. outside
- _____means that the performance appraisal is influenced by past performance.
a. Horn effect b. Halo effect c. Spill over effect d. Latest behaviour effect
- ERG theory is given by _____.
a. Henry Fayol b. Alderfer c. Philip Kotler d. Peter Drucker
- A leader should secure _____ cooperation from subordinates.
a. Forceful b. No c. Willing d. Minimum
- _____ is concerned with the measurement of cost and value of people in the organisation.
a. Human Resource Planning b. Human Resource Accounting
c. Human Resource Development d. Manpower Planning

b) State whether the following statements are true or false. (05)

1. Promotion of employees is an important external source of recruitment.
2. Human Resource Development provides only short term benefits to the organisation.
3. Bureaucratic style of leadership is mostly followed in Government organisations.
4. Bonus is a part of non-monetary motivation.
5. Henry Fayol popularised the concept of emotional intelligence.

c) Match the following pairs (05)

1. Job Rotation	a) HRD
2. Halo Effect	b) Handling Unrest
3. Estimating manpower	c) Coaching & Guiding
4. Grievance Redressal	d) Switching of jobs
5. Mentoring	e) Positive Rating
	f) Negative Rating
	g) HRP

मराठी भाषांतर

वेळ: २:३० तास

गुण: ७५

- सूचना: १. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्र.१ खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

(१५)

- अ) मनुष्यबळ व्यवस्थापन म्हणजे काय? त्याचे महत्त्व समजावून सांगा.
ब) कार्य विश्लेषण म्हणजे काय? कार्य विश्लेषणा च्या घटकांची चर्चा करा.
क) निवड प्रक्रियेच्या विविध पायऱ्या स्पष्ट करा.

प्र.२ खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

(१५)

- अ) मनुष्यबळ विकासाची विविध कार्ये स्पष्ट करा.
ब) प्रशिक्षण म्हणजे काय? नोकरी प्रशिक्षणाच्या विविध पद्धती स्पष्ट करा.
क) करिअर नियोजन आणि विकासा (CPD) चे महत्त्व स्पष्ट करा.

प्र.३ खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

(१५)

- अ) नेतृत्वाची व्याख्या करा. व्यावहारीक (Transactional) सिद्धांत सविस्तर विशद करा
ब) मॅकग्रेगर चा सिद्धांत 'क्ष' आणि सिद्धांत 'य' स्पष्ट करा.
क) कर्मचारी मनोबलावर परिणाम करणाऱ्या विविध घटकांची चर्चा करा.

प्र.४ खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

(१५)

- अ) अध्यात्मिक अंश (SQ) म्हणजे काय? आध्यात्मिक अंशावर परिणाम करणाऱ्या घटकांची चर्चा करा.
ब) समुपदेशन म्हणजे काय? समुपदेशनाची विविध तंत्रे स्पष्ट करा.
क) बदलत्या व्यावसायिक वातावरणात मनुष्यबळ व्यवस्थापकाला भेडसावणाऱ्या विविध आव्हानांची थोडक्यात चर्चा करा.

प्र.५ अ) रिकाम्या जागा भरा.

(०५)

१. बदली हा भरतीचा _____ स्रोत आहे.

- अ) अंतर्गत ब) बाह्य क) सार्वजनिक ड) अन्यत्र

२. _____ म्हणजे कामगिरीचे मूल्यमापन मागील कामगिरीने प्रभावित होते.

- अ) हॉर्न इफेक्ट ब) हॅलो इफेक्ट क) स्पिलओव्हर इफेक्ट ड) नवीनतम वर्तन प्रभाव

३. ERG सिद्धांत _____ ने मांडला.

- अ) हेन्री फेयॉल ब) ऑल्डरफर क) फिलीप कोटलर ड) पीटर ड्रकर

४. नेत्याने आपल्या अधिनिस्त कर्मचाऱ्यांकडून _____ सहकार्य मिळवावे.

- अ) जबरदस्तीने ब) नाही क) ऐच्छिक ड) कमीतकमी

५. _____ संस्थेतील लोकांचे किंमत आणि मूल्य मोजण्याशी संबंधित आहे.

- अ) मानव संसाधन नियोजन ब) मानव संसाधन लेखा क) मानव संसाधन विकास
ड) मनुष्यबळ नियोजन

ब) खालील विधाने चूक की बरोबर ते सांगा.

(०५)

१. कर्मचाऱ्यांची पदोन्नती हा भरतीचा एक महत्वाचा बाह्य स्रोत आहे.
२. मानव संसाधन विकासाचा संस्थेला केवळ अल्पकालीन फायदा होतो.
३. नोकरशाही शैलीचा वापर मुख्यतः शासकीय संस्थांमध्ये केला जातो.
४. बोनस हा अनार्थिक प्रेरणेचा घटक आहे.
५. हेन्री फेओल यांनी भावनिक बुद्धिमत्तेची संकल्पना लोकप्रिय केली.

क) खालील जोड्या जुळवा

(०५)

१. कामात अदलाबदल	अ) एच आर डी
२. सकारात्मकता घटक परिणाम	ब) संघर्ष हाताळणी
३. मनुष्यबळ अंदाज	क) प्रशिक्षण आणि मार्गदर्शन
४. तक्रार निवारण	ड) काम बदलणे
५. तज्ञमार्गदर्शन	ई) सकारात्मक मानांकन
	फ) नकारात्मक मानांकन
	ग) एच आर पी
